

lægge Lovforslaget. Jeg tror ikke, det er rigtigt, at man lader staa til og siger: Det er for vanskeligt, det er for risikabelt. Jeg tror netop, at i Øjeblikket maa man sige som saa: Hvad der kan gøres, det bør gøres, og det skal gøres. Jeg indrømmer, at Lovforslaget kunde have været underbygget med flere Undersøgelser, men jeg tror ikke, at den Risiko, man løber ved at ophøje Forslaget til Lov er saa stor, at man behøver at være ængstelig derfor. Det er jo de ekstraordinære Forhold i Øjeblikket, der giver Anledning dertil, baade Hensynet til at skaffe Brændsel og til at skaffe Arbejde, og hvis Lovforslaget bliver vedtaget, vil der straks kunne paabegyndes Arbejder deroppe, hvorved Tusinder af Mennesker kan blive beskæftiget. Med disse Ord skal jeg anbefale Lovforslaget paa det bedste til Rigsdagen. I Anmærkningerne er der gjort saa udførligt Rede for hele Forslaget, som det har været muligt i Øjeblikket.

Ministeren for offentlige Arbejder (*Hassing Jørgensen*): Til Trods for den store Udvikling, som har fundet Sted baade af Statsbanenettet og af Privatbanenettet, og til Trods for det store Antal Privatbaner, som er foreslaaet i det Lovforslag om Anlæg af nye Privatbaner, som for Tiden foreligger til Behandling i Rigsdagen, er der som bekendt Egne her i Landet, fra hvilke der fremdeles lyder Forlangende om at blive forsynet med Transportmidler, med Jernbaner, Egne, hvis Krav i denne Henseende i mange Maader kan synes berettiget, fordi Trangen til saadanne Transportmidler er aldeles aabenbar, men Egne, som dog ikke er i saa høj Grad opdyrkede, at man kan nære nogen Forventning om, at et Baneanlæg i disse Egne i nogen rimelig Grad vil kunne betale sig. Under Behandlingen af de Privatbaneforslag, som nu i 2—3 Samlinger har foreligget for Rigsdagen, er da den Tanke kommet frem, om man ikke paa de Steder, hvor det ikke kan lykkes at gennemføre en almindelig Jernbane, Privatbane eller Statsbane, men hvor der dog er en øjensynlig Trang til Egnens Ophjælpning ved Hjælp af nye Transportmidler, kunde anlægge Baner af en helt anden Type end den, vi hidtil har beskæftiget os med. Til Belysning heraf skal jeg oplyse, at Hedeselskabet i en længere Aarrække med Støtte af Staten har anlagt flyttelige Jernbaner til Transport af Mergel, Jernbaner, som er uhyre spinkle i hele deres Anlæg, og som efter at have

ligget 2—3—4—5 Aar paa Stedet flyttes til andre Egne for der at gøre Tjeneste paa samme Maade med det Formaal at forsyne Egnen med Mergel. Den Tanke kom da frem, om da ikke den nye Type, som man skulde søge hen til, kunde være en Mellemting mellem disse Mergelbaner og de billigste Privatbaner, man hidtil har kendt, og man var inde paa Overvejelser over, om saadanne Baner ikke kunde bruges ikke blot til Transport af Mergel, men ogsaa til Transport af forskellige andre grove Varer, saasom Gødning, Foderstoffer, Brænde, Tørv, Kul, Bygningsmaterialier o. s. v. For at undersøge dette Spørgsmaal nærmere nedsatte Ministeriet efter Anmodning af det daværende Folketingsudvalg under 10. Maj 1916 en Kommission, og denne Kommission afgav den 14. Februar 1917 en Betænkning, som er omdelt til Rigsdagens Medlemmer. De Forslag, som denne Kommission her er fremkommet med, har jeg for mit Vedkommende i alt væsentligt kunnet tiltræde. Jeg skal derfor i Hovedsagen henvise dels til Kommissionens Betænkning og dels til de Bemærkninger, som ledsager Lovforslaget.

I Lovforslaget er der dog foretaget forskellige Afvigelser fra, hvad Mergelbanelkommissionen har foreslaaet, og for disse Afvigelser vil jeg gøre lidt nærmere Rede. Jeg er gaaet ud fra, at man som Vilkaar for Tilladelse til Anlæg af en saadan Bane skulde kræve, at der paa den paagældende Egn stiftes et Mergelselskab, et Andelsselskab, hvis Formaal er at forsyne Egnen med Mergel, og kun Medlemmerne af et saadant Mergelselskab skulde da have Adgang til at benytte sig af Banen til Transport af Mergel, medens Banerne skulde paatage sig at transportere alle andre Varer, efter nærmere Bestemmelse naturligvis, for andre uden Hensyn til, om de var Medlemmer af Mergelselskabet eller ikke. I denne Henseende har Ministeriet ment, at de seneste Erfaringer navnlig med Hensyn til Brænde- og Tørvemangelen rundt om i Landet har skudt disse Artikler saa stærkt frem i Forgrunden, at der kunde være Grund til at give Tilladelse til Anlæg af en saadan Bane ogsaa til Selskaber, hvis Formaal er Transport af Brænde og Tørv, selv om der paa den paagældende Egn ikke er Trang til et Mergelselskab. I Stedet for at kræve som Vilkaar, at der skal stiftes et Mergelselskab, forlanges det da i Lovforslaget, at der skal stiftes et Andelsselskab, hvis Formaal er at anlægge og drive smalsporede Transportbaner til